

Бібліометричні технології та наукометричні дослідження

Зростання уваги наукової спільноти до оцінювання результативності дослідницької діяльності зумовило підвищений інтерес до семінару «Бібліометричні технології та наукометричні дослідження». У його роботі взяли участь представники усіх провідних інституцій бібліотечно-інформаційної сфери України.

Першими на семінарі з доповіддю «Проект «Бібліометрика Міжнародної асоціації академії наук» виступили зав. відділу НБУВ, канд. техн. наук **Л. Й. Костенко** і ст. наук. співробітник Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України, канд. хім. наук **В. П. Рибачук**. Вони презентували ініційований Україною проект створення єдиної системи моніторингу та підтримки експертного оцінювання науки в рамках Міжнародної асоціації академії наук (МАН). Його пропонується розгорнути на базі проектних рішень, апробованих у НБУВ при створенні інформаційно-аналітичної системи «Бібліометрика української науки». На переконання доповідачів, реалізація подібних систем в академіях наук – членах асоціації – з подальшою їх інтеграцією дасть змогу створити загальну інформаційну базу для порівняння розвитку пріоритетних напрямів країн-учасниць корпоративної програми, оцінювання їх наукового потенціалу, виявлення перетину дослідницьких інтересів, прогалин у плануванні науки, активізації контактів, обміну досвідом та ін. Така ініціатива вже одержала підтримку Ради МАН, яка рекомендувала обрати в якості базових структур для реалізації регіональних бібліометричних систем наукові бібліотеки та інформаційні центри академії наук – членів МАН.

Директор ТОВ «ЕВЕРУМ», канд. іст. наук **Д. В. Соловйченко** поінформував присутніх про діяльність товариства, яка спрямована на покращення забезпечення електронними інформаційними ресурсами наукометричної системи Web of Science компанії Thomson Reuters університетських та науково-дослідних установ України. Використання цього ресурсу, наголосив доповідач, має забезпечити розбудову національних наукометричних інструментів промоції та оцінки наукової продуктивності українських вчених, яка є невід'ємним елементом національної стратегії переходу від економіки ресурсів до економіки знань.

Директор Наукової бібліотеки Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, канд. іст. наук **В. О. Копанєва** розповіла учасникам семінару про започаткування у закладі навчального курсу з наукометрії для аспірантів і студентів. Доповідачка зазначила, що сьогодні зростає інтерес суспільства до оцінювання результативності наукової діяльності. Тому нагальним стає завдання підвищення загального рівня знань з наукометрії, що потребує розроблення відповідного навчального курсу для аспірантів і студентів. В. О. Копанєва детально розкрила особливості розробленого навчального курсу та висловила готовність надати допомогу щодо розгортання подібних проектів у інших вищих навчальних закладах України.

Наук. співробітник НБУВ, канд. наук із соц. комунікацій **Т. В. Симоненко** у доповіді «Бібліометрика глобального виміру – нова парадигма» звернула увагу присутніх на необхідність побудови інформаційно-аналітичної системи, яка забезпечить максимально повне покриття наявних наукових ресурсів і дасть змогу отримати статистично достовірну картину стану світової науки. Доповідачка розкрила можливості її реалізації шляхом створення та інтеграції інтероперабельних національних бібліометричних систем. Було також визначено доцільність вибору Google Scholar в якості базової бібліомет-

ричної платформи, а її онтологічної системи – для представлення галузей знання. На завершення Т. В. Симоненко розглянула підходи до створення інструментарію аналітичних обчислень для експертного оцінювання та прогнозування розвитку науки.

Мол. наук. співробітник Інституту проблем реєстрації інформації НАН України, канд. техн. наук **І. В. Балагура** у своїй доповіді «Визначення інноваційних напрямів у педагогіці» відзначила, що дослідження вітчизняних педагогів слабо висвітлюються в зарубіжних виданнях, крім спеціалістів, які розробляють проблеми педагогіки у фізичному вихованні. Подібні результати засвідчує і аналіз мереж співавторів за базами даних «Україніка наукова» та Google Scholar. Представлений доповідачкою аналіз української патентної бази відображає інноваційний потенціал за напрямом інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, що зумовлено стрімкими процесами інформатизації в освіті та поширенням дистанційного навчання в Україні та світі. На завершення І. В. Балагура наголосила, що українським науковцям у своїх дослідженнях слід зважати на світові тенденції. Було рекомендовано нашим науковцям обирати для публікацій ті закордонні журнальні видання, які мають високий імпаکت-фактор.

Провідний бібліотекар Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» **А. В. Кузнецов** у доповіді «Автоматизація бізнес-процесів проведення наукових заходів» проаналізував діяльність ТОВ «Видавничка служба УРАН» — технологічного інтегратора та оператора низки науково-інформаційних проектів для науки та освіти. Велику увагу доповідач приділив розробленню компанією програмно-технологічних рішень для сфери науково-інформаційної аналітики та індустрії розповсюдження наукової інформації. Підвищений інтерес у учасників семінару викликала інформація про проект «Наукові конференції України», що ґрунтується на технологічній платформі Open Conference Systems. Як зазначив А. В. Кузнецов, цей ресурс комплексно обслуговує процеси організації та проведення наукових конференцій в Україні. Йдеться не тільки про організацію, проведення заходів, а й підготовку публікацій і післяпублікаційну підтримку збірників матеріалів таких заходів. Означений ресурс розвивається на засадах добровільного партнерства університетів України.

Ціла низка виступів була присвячена аналізу можливостей аналітичних інструментаріїв провідних наукометричних систем та альтернативних мережевих інформаційних ресурсів щодо оцінювання наукової сфери України.

Після обміну думками учасники семінару дійшли висновку про доцільність:

- активізації процесу створення профілів вчених, наукових установ і вищих навчальних закладів на бібліометричній платформі Google Scholar. Такі профілі мають розглядатися як Google-декларації результативності їх дослідницької діяльності;
- розроблення навчального курсу з бібліометричних технологій та наукометричних досліджень і започаткування його викладання магістрам, аспірантам та докторантам усіх спеціальностей.

Леонід Костенко,
канд. техн. наук, зав. відділу НБУВ
Олександр Жабін,
наук. співробітник НБУВ